

גלובס סוכות

שוק העבודה הישראלי אמנם יציב, אלא שרבים מאיתנו נאלצים לקחת עוד ועוד מטלות רק כדי לגלות שהשכר דורך במקום ונשחק ריאלית • אין זה נראה דרך העיניים של עובדי הענפים השונים, מה עולה מההשוואה בין הנעשה במגזר הפרטי לציבורי, והאם יש בכוחם של הטרנדים העכשוויים בשוק התעסוקה לשפר את תמונת המצב

גיליון
שכר

דו"ח

שחוקה ימים

מוסף מיוחד • שי ניב • ליאור אברבך • ענת ביין-לובוביץ' • דובי בן גדליהו • דפנה ברמלי-גולן • עמירם ברקת • צחי הופמן • גלי וינרב • ספיר כלפון • אלה לוי-וינריב • ספיר פראץ-זילברמן • מיכל רז חיימוביץ' • רון שטיין

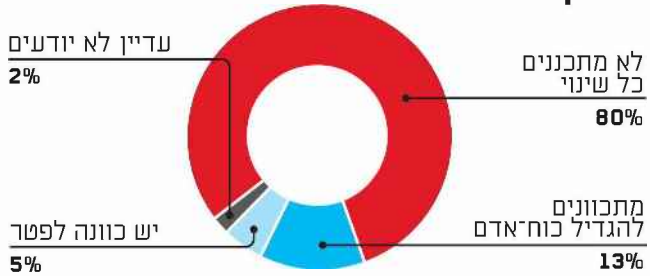
יוס'ה'ר' | י"א-י"ב בתשרי תשע"ו | 25:24 בספטמבר 2015 | גלובס

(אורים: Shutterstock / א.ס.א. קרייטיב; עיבוד: איל אוגור)

הביקוש צמת, המשכורת פחות

שוק העבודה יציב, אבל השכר של רובנו קפוא - גם אם הנתונים מראים תזוזה קטנה כלפי מעלה • גיליון השכר השנתי של "גלובס" מביא לכם בין היתר את סיפורם של המורה הטרייה שוויתרה על שכר חודשי של 30,000 שקל, ושל ההייטקיסט הצעיר שרק "די מרוצה" מהשכר שלו; מציג את מגמות השכר בכל אחד ממגזרי הפעילות המרכזיים במשק הישראלי; ומצביע על הטרנדים החמים בשוק התעסוקה - מעבודה בחללים זמניים ועד מדיטציה / שי ניב

מעסיקה, האם פניך לפיטורים או לגיוס עובדים עד סוף 2015?

נתונים: סקר תחזיות המעסיקים השנתי של מנפאור

הרטובות, שבו מורגש המחסור הגדול, ולכן הרשו לעצמם לצמצם את כח האדם בתחומים אחרים. אפשר גם שהבאתם של העובדים הסינים פשוט תגיע על חשבונם של העובדים הקיימים - בדיוק כפי שקרה עם כניסתם של העובדים הפלסטינים אחרי 1967. עברנו על הצעת המחליטים שאושרה ביום ראשון האחרון בממשלה ובטח כבר ניחשתם - היא לא כללה סעיף אחד, שבו הקבלנים נדרשים להבטיח לא לפטר עובדים קיימים.

מרוצים למדי

בעמודים הבאים תפגשו את אורית רוקח, שבי-1 בספטמבר האחרון הפכה רשמית למורה למתמטיקה, אחרי 16 שנים כמנהלת שיווק בסלקום, אורנג' ובזק בינלאומי. היא עזבה

מנפאור העולמית, רוב המעסיקים בישראל אופטימים יחסית באשר למצבת כוח-האדם שלהם. במאזן שבין אלה הסבורים שיפטרו עובדים במהלך הרבעון האחרון של 2015 לבין אלה שמעריכים כי יגייסו עובדים חדשים, האחרונים גוברים. 80% העידו, כי הם לא מתכננים כל שינוי, 13% העידו על כוונה להגדיל את כוח האדם, 5% דיווחו על כוונה לפטר ו-2% השיבו שהם פשוט לא יודעים עדיין. מה שנקרא: "אחרי החגים".

אפרופו יציבות, הנתונים האלה זהים לתוצאות הסקר של מנפאור מהרבעון המקביל אשתקד. השתתפו בו 752 מעסיקים בישראל, והוא נחשב אמין למדי (גם בשנה שבה סקרים לא היו הצד החזק). על פי הסקר, האופטימיות הרבה ביותר, שמשקפת כאמור כוונה לגייס עובדים נוספים, נרשמה במיוחד בענפי המסחר הסיטונאי והקמעונאי; החשמל, המים והגז; הפיננסים והשירותים העסקיים; הכרייה והמחצבות. באופן מטריד, הענף היחיד שבו רוב המעסיקים דיווחו על כוונה לפטר עובדים, הוא ענף הבנייה. זה מטריד לא רק בגלל שפיטורים אף פעם לא נעשים, אלא בעיקר משום שהסקר הזה מתפרסם שעה שממשלת ישראל מאשרת להביא לארץ 20 אלף פועלי בניין סינים; זאת, אחרי שנים שחברות הבנייה התלוננו על מחסור חמור בכוח-אדם.

איך אפשר להלין על מחסור ומנגד לדרוש על כוונה לפטר עובדים? אפשר שהקבלנים נערכו מראש לקצב עבודה איטי בתחום העבודות

נה כמה עובדות שבטח הרגשתם בשטח השנה החולפת: האמא היהודייה עדיין רוצה שהילדים שלה יהיו רופאים (גם מהנדסים לא רע לה); שוק העבודה יציב, אבל השכר של רובנו קפוא גם אם הנתונים מראים על תזוזה קטנה כלפי מעלה; העיקרון של ביקוש והיצע ממשיך לעבוד נהדר (אם אתם בהייטק); השיווק הולך לדיגיטל; והתקשורת הולכת אל הלא-נודע (ועם הרבה תוגה ורחמים עצמיים). ובכל זאת, הגיליון המסורתי שלנו לסוכות מצליח לגעת בכמה מגמות מרתקות, כמו גם בטרנדים החמים שילוו את שוק העבודה בשנים הקרובות. נתחיל מהמקור: מספר העובדים השכירים בישראל ממשיך לגדול באופן עקבי, והוא עומד על 3.5 מיליון, אשר מהם כ-110 אלף עובדים זרים ברישיון. השכר הממוצע של השכיר הישראלי רשם בשנה החולפת גידול של כ-3% במונחים ריאליים, ונכון ליוני האחרון הוא עומד על 9,589 שקל ברוטו (בניכוי השפעת מדד המחירים). העובדים הזרים, שבטח לא תורמים לתלוש של בעלי השכר הנמוך בארץ, מרוויחים בממוצע 5,398 שקל ברוטו, ואלה המועסקים ללא היתר ודאי מרוויחים הרבה פחות. על פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 66% מהשכירים בישראל, שהם 2.2 מיליון איש, מרוויחים פחות מהשכר הממוצע במשק - שכר שממילא נמוך מהממוצע בקרב המדינות המערביות, וזה עוד לפני שהזכרנו את צמד המילים המחייבות "יוקר המחיה". על פי סקר תחזיות המעסיקים השנתי של

ראשון על "תוכנית ענבר" שייסד, אשר במרכזה איתור והכשרת דור העתיד של מנהלי מערכת הבריאות. איך אפשר לדבר על הכשרת דור העתיד כשהמנהלים של היום לא זזים מהכיסא? מהשאלה הזאת העדיף מנדלוביץ' להתחמק באלגנטיות.

עיתונאים, כמו עיתונאים, מתכננים כבר שנים את טקס ההלוויה של העיתונות, לפחות זו הכתובה. אמרו שהרדיו יחסל את העיתון, שהטלוויזיה תחסל את הרדיו ושהאינטרנט יחסל את כולם, אבל בכל זאת - נדמה שהפעם זה כבר לא עוד דרמה מוגזמת. האנשים שאמורים לקום כל בוקר עם זיק בעיניים ורעב לסיפור חדש, סוחבים איתם דכדוך מתמשך וחרדה אמיתית מהעתיד לבוא. עוד קיצוץ שכר, עוד סכב פיטורים ועוד נדב פרי אחד שנוטש את המקצוע - כל אלה לא מוסיפים לא למעמד המקצוע ולא לשקט הנפשי של העוסקים בו. לייאור אברך פגש את

3.5

מיליון

מספר העובדים השכירים בישראל

9,589

שקל (ברוטו, נכון ליוני)

השכר הממוצע של השכיר הישראלי

באופן מטריד, הענף היחיד שבו רוב המעסיקים דיווחו על כוונה לפטר עובדים, הוא ענף הבנייה. זה מטריד לא רק בגלל שפיטורים אף פעם לא נעימים, אלא בעיקר משום שהסקר הזה מתפרסם שעה שממשלת ישראל מאשרת להביא לארץ 20 אלף פועלי בניין סינים; זאת, אחרי שנים שחברות הבנייה התלוננו על מחסור חמור בכוח-אדם

אחד הטאלנטים המוכרים מהטלוויזיה, וגילה שגם אבק הכוכבים מהול במלנכוליה עמוקה.

בעולם משתנה

דפנה ברמלי-גולן מצביעה בגיליון הזה על כמה מהטרנדים החמים בשוק העבודה, כאלה שיוצאים לחלוטין מהמסגרת ומאתגרים את המבנה הקיים. כזה הוא למשל "ניהול שטוח" - מעבר ממבנה מסורתי והיררכי של מנהלים מול עובדים, למודל שיתופי שבו העובדים מעורבים במהלכים השונים של הארגון לאורך השרדה. "בעולם משתנה כמו שלנו, הפתרון הניהולי של תחילת המהפכה התעשייתית כבר לא מספק את הסחורה", מסביר ד"ר יריב איצקוביץ' מהמכללה האקדמית כנרת. והוא מוסיף: "מנהל שמטיף, מפקח, מורה ומקבל החלטות, כבר לא אפקטיבי. היום אין למנהל את כל המידע וגם הוא אינו יודע כיצד צריך להיראות העתיד. כדי להתמודד עם המציאות הגועשת, הוא חייב לרתום את כלל העובדים לעגלה הארגונית, ולהגיע למצב שהם לוקחים על עצמם יותר אחריות ויותר שותפות בתהליכים. זה יקרה רק אם באמת הם יהיו חלק מהתהליך ולא נגזרת שלו".

טרנד לא פחות מעניין הוא "עבודה בחללים זמניים". חברות שלא מעוניינות להתחייב לחוזי שכירות ארוכי-טווח או לשקוע בשעמום מהמשרד ומהמיקום שלו, יכולות לשכור משרדים באזורים נחשבים ומדי פעם "לגוון". מספר חברות כבר פועלות בתחום בארץ, ומציעות פתרונות מעניינים גם לשכירים או עצמאיים שמרבים לעבוד מהבית או מבתי קפה.

"אחד המוצרים שאנחנו מציעים זה 'משרד וירטואלי', מספר רון רייב, מנכ"ל Regus, המציעה חללי עבודה בתל-אביב, ברמת-גן, בהרצליה ובחיפה. "זה מאפשר לאנשים לעבוד גם מהבית, אבל גם לצאת מהפיג'מה ולקיים פגישות בסביבה עסקית. אפשר לשכור משרד ברוטשילד 22, שיאפשר לך לשהות בו חמש פעמים בחודש לצורך פגישות ולקבל שירותי מייל וטלפון לפי הכתובת היוקרתית הזו. זה פתרון פנטסטי: אתה יכול לעבוד בבית, בבתי קפה, אבל גם לקיים יום פגישות מסודר במיקום הכי מרכזי בתל אביב", הוא מוסיף.

אה, כן, ויש גם טרנד נוסף: מדיטיציה. הרעיון הוא לא רק לעשות טוב לעובדים, סוציאליסטים שכמותכם, אלא לשפר (איך לא) את השורה התחתונה במאזנים של החברה. כנסו כנסו. ●

עדיין לא פשוט לאתר. "כשהפירמות הגדולות רוצות לגייס את הטובים ביותר, הן גם מוכנות לשלם יותר", מסביר עו"ד רלי לשם, ראש מחלקת ליטיגציה במשרד מיתר, ליקוורניק, גבע, לשם, טל ושות'.
גם הביקוש לרופאים ממשיך להיות גדול מההיצע, אבל כמי שמועסקים במסגרת הסכם קיבוצי, כללי השוק החופשי עובדים רק בשעות אחר-צהריים, בקליניקות הפרטיות. הרופאים הצעירים מרוויחים אמנם כמו חבריהם בהיי-טק, אבל בתוספת 6 תורנויות בחודש של 26 שעות ברצף וסביבה הרבה פחות מפנקת, בלשון המעטה. היתרון של הרופאים טמון בפוטנציאל ההכנסה מעבודה נוספת - גם בגוף הציבורי שבו הם מועסקים וגם הפוטנציאל הזה נתון מעט בסכנה לאור מספר סעיפים בחוק ההסדרים שמבקשים לרסן את השוק הפרטי.

שלא כמו בשום מקצוע אחר, הרופאים יכולים לדעת בדיוק כמה ירוויחו אפילו בשנת 2018 (ראו טבלאות בעמ' 9-8), הודות להסכם ארוך טווח עליו חתמה המדינה מול ההסתדרות הרפואית בשנת 2011. שכירים רבים יראו בזה ביטחון תעסוקתי יוצא דופן - רבים מהרופאים רואים בכך כבילה בלתי-סבירה שמנציחה שכר בינוני. בכלל, הרופאים הצעירים נתקלים היום בתקרת זכוכית בדמות מנהלי המחלקות, שלא מתחלפים עד פרישתם לגמלאות. ד"ר ספי מנדלוביץ', ראש המטה של מנכ"ל משרד הבריאות, מספר בראיון

תעסוקתי רב ("הצורך במהנדסים הוא תמיד, וכל הזמן יש ביקוש, מכיוון שאנחנו נמצאים בעידן שבו כל דבר נוגע לתוכנה").

העובדה שלוי רק בן 31 היום, או העובדה שהוא היה תלמיד תיכון כשהתפוצצה בועת הרוטקום, תורמת בטח לתחושת הביטחון הזו. כך או אחרת, השנה החולפת בהיי-טק הישראלי הייתה דווקא בסימן התאגדות העובדים, שהגיעה לראשונה אל הענף וסחפה את עובדי קומברס, אמדוקס, ריטליקס, SAP, NCR ונס טכנולוגיות. שוק הביומד ממשיך להיראות כמו האח החורג של ההיי-טק, על רקע עליות יפות בביקוש לעובדים שגם הפעם לא ממש באות לידי ביטוי בתלוש השכר.

התחזית ל-2018

בשוק עריכת הדין, בשונה מההיי-טק, עיקרון הביקוש וההיצע אמור לפעול לכאורה נגד השכירים במקצוע. השוק מוצף בעורכי דין, בטח כבר שמעתם, וזה צריך להתבטא על פניו בשחיקה עקבית בשכר. בפועל, התמונה קצת יותר מורכבת: מסתבר, כי במשרדים הקטנים, להוציא את משרדי הבוטק, שכרם של עורכי הדין הצעירים אכן נמצא בירידה (7,500-5,000 שקל בחודש לעו"ד עם ותק של שנה-שנתיים), בעוד המשרדים הגדולים משלמים היום הרבה יותר יפה (10-15 אלף שקל בחודש לעו"ד עם ותק דומה). ההסבר: ההיצע הגדול לא בהכרח עונה על הביקוש לעורכי דין מוכשרים ומצטיינים, שאותם

משכורת שנשקה ל-30 אלף שקל ברוטו בחודש, עבור 4,500 שקל שיופיעו בתלוש הראשון שלה בעוד שבוע. "הרגשתי ריקנות ושחיקה שגרמו לי לרצות לעשות משהו אחר, משהו עם סיפוק פנימי שימלא אותי", הסבירה לספיר פריץ-זילברמן.

אורית לא לבד. כמוה - אלפי עובדים מוכשרים ומשכילים עזבו תפקידים מתגמלים מאוד, כדי לעשות את מה שנראה כמו אחת השליחויות החשובות למען החברה. והנה, באותו עמוד ממש תמצאו סקר שערכה מכללת לוינסקי, אשר לפיו 80% מהציבור במגזר היהודי לא היו רוצים שילדיהם יהיו מורים. טוב, אתם בטח אומרים לעצמכם, זה בגלל שהם חושבים (בצדק) ששכר המורים נמוך מדי ולא ראוי. אבל אז מסתבר, כי 49% מהנשאלים סבורים כי שכר המורים דווקא ראוי. בשלב הזה, בטח כבר לא תתפלאו לקרוא, כי 96% מהנשאלים סבורים שמעמד המורה בישראל "נמוך מאוד". אנחנו, גבירותיי ורבותיי, אשמים בכך.

עיקרון הביקוש וההיצע, משחק נהדר בשוק ההיי-טק. המחסור באנשי פיתוח בצד גידול במספר המשרות שנפתחות, מקצר את משך החיפוש של המעסיקים בענף, מגביר את כושר המיקוח של העובדים ומשפר את התנאים הטובים ממילא שלהם. מעיין לוי, עובד צעיר בחברת סנדיסק ששוחח עם צחי הופמן, מספר, כי הוא "די מרוצה" מהשכר שמשלמים לו (ללמדכם: הכול יחסי בחיים), ומסביר כי הוא חש אפילו ביטחון

(צילום: Shutterstock / א.א. קרייטיב)